

”Læring der rykker”, forskningsundersøgelse

PROGRAM 1: KOMPETENCER I VERDENSKLASSE UDVIKLINGSLABORATORIET FOR PÆDAGOGISK OG DIDAKTISK PRAKSIS

Baggrund

Undersøgelsen omhandler eksperimenterne i Uddannelseslaboratoriets program 1, *Kompetencer i Verdensklasse*. Undersøgelsens fokus er, hvordan eksperimenterne på forskellig vis arbejder med at skabe ’læring der rykker’ – set fra de involverede elevers og studerendes perspektiv.

Afsættet for programmet er, at flere skal have en erhvervsrettet uddannelse, og de skal være dygtigere. Programmet bygger på en antagelse om, at pædagogik og pædagogisk praksis har en afgørende betydning for elevers og studerendes læring, fastholdelse og trivsel. Den pædagogiske praksis forstås i denne sammenhæng som ’lærerens gøren med elevens læring’, og omhandler således både elevers og studerendes tilegnelse af kompetencer såvel som lærernes ’gøren’ og kompetencer. Formålet med programmet er derfor at afprøve nye pædagogiske indsatser, der kan styrke elever og studerendes læring – og dermed bidrage til at indfri programmets målsætning om at skabe ’kompetencer i verdensklasse’.

Undersøgelsen zoomer ind på et centralt aspekt af programmets formål, nemlig hvordan elever og studerende *oplever lærerens gøren med deres læring*. Hvilken betydning har den pædagogiske praksis for deres oplevelse af motivation og læring, og hvordan bidrager de igangværende eksperimenter til at styrke elevernes læreprocesser?

Datagrundlag

Den empiri, der ligger til grund for rapporten, baserer sig på feltbesøg blandt seks forskellige eksperimenter, der på forskellig vis arbejder med at styrke elever og studerendes læring og kompetencer. På alle seks besøg blev undervisningen på uddannelserne observeret, og der blev gennemført fokusgruppeinterview med elever og studerende. I alt 27 elever og studerende er blevet interviewet i forbindelse med undersøgelsen.

Præsentation af de involverede eksperimenter

De seks eksperimenter, der indgår i undersøgelsen er:

SOSU C, Logbog. Eleverne har som del af eksperimentet skrevet logbog før og efter undervisningsforløb samt under deres praktikforløb.

TEC, Data og Kommunikation. Teamorganiseret undervisning. Eksperiment med teamorganiseret undervisning, hvor eleverne er blevet delt op i teams og har fået værktøjer til at arbejde sammen.

TEC, HTX. Elevundervisning. HTX-eleverne har i eksperimentet undervist 8.-10.-klasses elever samt TEC-elever i innovationskompetencer. Eleverne var inddelt i grupper og grupperne havde selv ansvar for al planlægning af undervisningen.

Metropol, Global Nutrition and Health. Blogs. De studerende arbejder med blogs under deres praktikforløb. Via bloggen kan vejlederne følge de studerendes læreproces selvom de er væk i praktik – cirka halvdelen er i udlandet.

CPH West, Frisøruddannelsen. De talentfulde. Eksperiment med ekstra-undervisning til særligt talentfulde elever. Eleverne udvælges på baggrund af et særligt talentspottingværktøj.

KEA, E-designer. Vurdering af innovative kompetencer. Eksperimentet arbejder med at udvikle et fælles koncept for at udvikle og vurdere de studerendes innovationskompetencer.

Udviklet koncept

Rapporten præsenterer en analysemodel bestående af fire faktorer, der i særlig grad har betydning for at skabe motivation og engagement for læring. Det drejer sig om:

- *Mestring, læring og progression* som handler om den individuelle elevs oplevelse af mestring og progression, herunder elevens mulighed for at arbejde med personlige læringsmål.
- *Relevans, anvendelse og formål* som handler om, hvorvidt eleverne oplever, at det, de lærer på uddannelsen, er relevant for dem (fagligt eller personligt).
- *Socialt klima, relationer og tilhør*, som handler om elevernes samarbejde, trivsel og sociale liv på uddannelsen.
- *Indflydelse, autonomi og deltagelsesmuligheder*, som handler om, hvordan uddannelserne arbejder med at inddrage eleven som medskabere i forhold til egen uddannelse.

Rapporten afdækker, hvordan de fire faktorer kommer i spil i de igangværende eksperimenter. Modellen kan desuden bruges som afsæt for design, kvalificering og re-design af eksperimenterne.

Tendenser, fund og mønstre

I det følgende vil undersøgelsens tendenser, fund og mønstre blive præsenteret.

Pointer i forhold til uddannelsernes arbejde med mestring, læring og progression:

- Undersøgelsen peger på to undervisningsformer, den aktivitetsdrevne og den opgavefokuserede undervisningsform, som opleves som motiverende af elever og studerende og med fordel er noget, der kan arbejdes videre med på uddannelserne. Dog er det vigtigt, at der fokuseres mere på, hvordan de forskellige undervisningsformer konkret medvirker til progression og læring hos eleverne.
- Arbejde med logbøger eller blogs rummer gode muligheder for at udvikle elevers og studerendes arbejde med personlige læringsmål, dog bør arbejdet målrettes og skærpes i eksperimenterne for at opnå denne effekt.

- Det er vigtigt, at uddannelserne fremadrettet har fokus på at arbejde med talent i bred forstand. Talentindsatser påvirker ikke kun de involverede elever men hele det sociale klima på uddannelserne. For snævre indsatser kan derfor skabe hierarkier og skel mellem eleverne.

Pointer i forhold til uddannelsernes arbejde med relevans, anvendelse og formål

- De erhvervsrettede uddannelser har en stor fordel i forhold til elevernes oplevelse af relevans. Netop det erhvervsrettede element gør, at den viden de får på uddannelsen opleves som omsættelig og dermed relevant.
- Mangel på relevans kan opstå, når uddannelsernes erhvervsrette er bredt eller diffust, eller når læringskulturen er præget af præstationspres og konkurrencementalitet for eksempel ved konkurrence om få praktikpladser.
- På nogle uddannelser, især de uddannelser, der arbejder systematisk med at inddrage innovation, er den præstationsorienterede læringskultur erstattet af en kultur, hvor det ikke alene er tilladt at fejle, men hvor risikovillighed er en forudsætning for at innovere, og hvor fejl bliver en potentiel ressource til at opnå ny viden og læring. Undervisningen får her karakter af et refleksions- og afprøvningsrum for eleverne.

Pointer i forhold til socialt klima, relationer og tilhør

- Det sociale miljø på uddannelserne udspringer af fagligt samarbejde i undervisningen. Det bevirker, at underviseren får en betydningsfuld rolle som *kulturskaber*.
- Når gruppe- og teamsamarbejde fungerer godt, så oplever elever og studerende, at de rykker sig mere læringsmæssigt, end når de arbejder alene.
- Elever og studerendes evne til at samarbejde hænger tæt sammen med undervisningsformens forankringsgrad i

læringskulturen. For at skabe en god forankring er det vigtigt, at elever og studerende dels kan få støtte og facilitering fra underviserens side og dels har mulighed for at arbejde teambaseret over en længere periode.

Pointer i forhold til indflydelse, autonomi og deltagelsesmuligheder

- Elev- og studenterinddragelse er det område, hvor der samlet set er mindst opmærksomhed. Der er derfor et stort udviklingspotentiale ved at inddrage eleverne i alle dele af processen.
- For at arbejde aktivt med elev- og studenterinddragelse er det vigtigt, at der i læringsmiljøet reelt er mulighed for og villighed til at inddrage eleverne. Det gælder både i forhold læringskulturen og i forhold til de organisatoriske rammer om uddannelsen, for eksempel om der er tilstrækkelig fleksibilitet i skema og studieordning til at inddrage eleverne.
- Det er vigtigt for elever og studerende, at rammerne for at få indflydelse er tydelige og opleves som fair. Det eksperimenterende arbejde viser at det ikke behøver at være et problem, at nogle elever og studerende får særlige privilegier eller mulighed for at tilpasse uddannelsesforløbet, så længe det er en mulighed, der er åben for alle elever og studerende.

Produkter

Undersøgelsen præsenteres i rapporten:

Læring der rykker. Læring og motivation set fra elevers og studerendes perspektiv. Camilla Hutters & Astrid Lundby for Uddannelseslaboratoriet og Center for Ungdomsforskning.

Rapporten kan downloades på Uddannelseslaboratoriets hjemmeside:

<http://uddannelseslaboratoriet.dk/ny-rapport-laering-der-rykker/>